

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
องค์การบริหารส่วนตำบลบางยาง
อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

จัดทำโดย
องค์การบริหารส่วนตำบลบางยาง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลบางยาง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

ตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้กำหนดตัวชี้วัดออกเป็น ๑๐ ตัวชี้วัด ดังนี้

๑. การปฏิบัติหน้าที่
๒. การใช้งบประมาณ
๓. การใช้อำนาจ
๔. การใช้ทรัพย์สินของราชการ
๕. การแก้ไขปัญหาการทุจริต
๖. คุณภาพการดำเนินงาน
๗. ประสิทธิภาพการสื่อสาร
๘. การปรับปรุงระบบการทำงาน
๙. การเปิดเผยข้อมูล
๑๐. การป้องกันการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลบางยาง ถูกกำหนดให้ประเมินตัวชี้วัดที่ ๑๐ การป้องกันการทุจริต ตัวชี้วัดย่อยที่ ๑๐.๑ การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต ข้อ ๐๓๖ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี และข้อ ๐๓๗ การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยง

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบ และการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็น การป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร จะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินงานขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบเห็นการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการหรือระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการ ป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตประเมินความเสี่ยง

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

วิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่างๆ อธิบายรูปแบบ พฤติการณ์ เหตุการณ์ ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความจำเป็นของการเฝ้า ระวังและการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในเทศบาล ตำบลบ้านสร้าง

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ

ทรัพยากรภาครัฐ

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Know Factor และ Unknow Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknow Factor
๑	การกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะหรือขอบเขตของงาน (TOR) มีเนื้องานที่เกินความจำเป็น ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่า โปร่งใส		คณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ มีการกำหนดเนื้องานที่จะซื้อหรือจ้างเกินความจำเป็นทำให้สิ้นเปลือง

			งบประมาณ
๒	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างเป็นธรรม		คณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ มีการกำหนดรายละเอียดใกล้เคียงกับสินค้ายี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขัน

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๓	มีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะมาเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่ได้กำหนดขึ้นอย่างแท้จริง		คณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ ตามที่ได้มีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะมาเป็นคู่สัญญา ทำให้ไม่เกิดการแข่งขัน
๔	คณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) ขาดความรู้ความเข้าใจในการร่างขอบเขตของงาน ส่งผลให้ TOR ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่มีผู้ประกอบการยื่นข้อเสนอราคา	คณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) ขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการร่างขอบเขตของงาน (TOR)	
๕	ตรวจรับพัสดุไม่ตรงตามข้อกำหนดของสัญญา		คณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่ตรวจสอบรายละเอียดของพัสดุที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานว่าตรงตามสัญญาหรือไม่
๖	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดหาพัสดุ	เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นพนักงานตามภารกิจ ซึ่งยังขาดประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ รวมทั้งกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง	

๗	คณะกรรมการตรวจรับพัสดุขาดความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ รวมทั้งกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง	กรรมการตรวจรับพัสดุขาดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และขั้นตอนการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง	
---	---	--	--

หมายเหตุ : Known Factor – ความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้น คาดว่าจะมีโอกาสเกิดขึ้นสูง หรือมีประวัติอยู่แล้ว

Unknown Factor – ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดขึ้นหรือไม่มีประวัติมาก่อน ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการณ์ล่วงหน้าในอนาคต

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์ความเสี่ยง

วิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการงานที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุมหรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑.	การกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะหรือขอบเขตของงาน (TOR) มีเนื้อหาที่เกินความจำเป็น ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่า โปร่งใส			/	
๒.	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างเป็นธรรม			/	
๓.	การประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะมาเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่ได้กำหนดขึ้นอย่างแท้จริง			/	

๔.	คณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการร่างขอบเขตของงาน ส่งผลให้ TOR ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่มีผู้ประกอบการยื่นข้อเสนอราคา		/		
๕.	ตรวจรับพัสดุไม่ตรงตามข้อกำหนดของสัญญา		/		
๖.	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดหาพัสดุ		/		
๗.	คณะกรรมการตรวจรับพัสดุขาดความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ รวมทั้งกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง		/		

ขั้นตอนที่ ๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็น	ระดับความรุนแรง	ค่าความเสี่ยงรวม จำเป็น x รุนแรง
		ของการเฝ้าระวัง	ของผลกระทบ	
		๓ ๒ ๑	๓ ๒ ๑	
๑.	การกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะหรือขอบเขตของงาน (TOR) มีเนื้องานที่เกินความจำเป็น ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่า โปร่งใส	๑	๓	๓
๒.	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างเป็นธรรม	๒	๓	๖
๓.	มีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะมาเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่มีการกำหนดขึ้นอย่างแท้จริง	๑	๓	๓

ตารางที่ ๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรม หรือขั้นตอนนั้นเป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงทุจริตที่ต้องการทำ ป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒

ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง
	MUST	SHOULD
	ค่าควรเป็น ๓ หรือ ๒	ค่าควรเป็น ๑
การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้างหรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างเป็นธรรม	2	

ตารางที่ ๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard

มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาศิเครือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นส่งผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์กรความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	1	๒	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders หมายถึง หน่วยงาน กำกับดูแล พันธมิตร ภาศิเครือข่าย			X
ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial		X	
ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User		X	
ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process		X	
กระทบด้านการเรียนรู้ องค์กรความรู้ Learning & Growth	X		

Risk Matrix

ความเป็นจำเป็นของการเฝ้าระวัง ความรุนแรงของผลกระทบ	๑	๒	๓
๓			
๒		★	
๑			

- ระดับสูงมาก   ใช้กระบวนการควบคุมภายใน + แผนบริหารความเสี่ยง
- ระดับสูง   ใช้กระบวนการควบคุมภายใน + แผนบริหารความเสี่ยง
- ระดับปานกลาง   ใช้กระบวนการควบคุมภายใน
- ระดับต่ำ   ใช้กระบวนการควบคุมภายใน
- ★
 ความเสี่ยงเรื่องการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk Control Matrix Assessment)

เกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร แต่ยอมรับได้มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างเป็นธรรม	ดี	/		

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง

องค์การบริหารส่วนตำบลบางยาง ได้กำหนดมาตรการภายในเพื่อส่งเสริมความโปร่งใส และป้องกันการทุจริต ประจำปี ๒๕๖๓ จำนวน ๗ มาตรการ ได้แก่

๑. มาตรการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่
๒. มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ
๓. มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
๔. มาตรการป้องกันการรับสินบน
๕. มาตรการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม
๖. มาตรการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ
๗. มาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง